

V Drážďanech se dá podél Labe sportovat, odpočívat i užívat výhledů na nádherné historické centrum (foto Dresden Marketing GmbH)

Vrátí se Drážďany pod ochranu UNESCO?

text Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO, foto DZT

SASKÁ METROPOLE DRÁŽĎANY, VÝZNAMNÝ KULTURNÍ STÁNEK EVROPY, JEDNO Z NEJKRÁSNEJŠÍCH NĚMECKÝCH MĚST, TO JSOU SKVOSTNÉ HISTORICKÉ STAVBY V JEHO CENTRU, ZWINGER SE VZÁCNÝMI UMĚLECKÝMI SBÍRKAMI, ZREKONSTRUOVANÝ CHRÁM FRAUENKIRCHE, REZIDENČNÍ ZÁMEK, SLAVNÁ SEMPEROVA OPERA, VYHLÁŠENÁ BRÜHLOVA TERASA, PŘEZDÍVANÁ BALKON EVROPY, A MNOHÉ DALŠÍ.

K Drážďanům neodmyslitelně patří i Nové Město, odrážející ve svých zdech pulz moderní doby. Jen pár kilometrů od centra město harmonicky splývá s malebným Labským údolím, dříve součástí světového dědictví UNESCO, nad nímž se rozkládají nejvýše položené vinice Evropy,

ukrývající řadu vil a zámeků v italském stylu. Romantickou idylku s historickým mostem Modrý zázrak (Blaues Wunder) v současnosti narušil nový, dlouho diskutovaný most Waldschlösschen, po němž nepřetržitě proudí ve čtyřech pruzích stovky aut. Přes všechny peripetie s organizací

UNESCO a ztrátou prestižního zápisu neztratila saská metropole nic na své přitažlivosti ani návštěvnosti. A je velmi pravděpodobné, že se v brzké budoucnosti mezi elitu světového dědictví vrátí díky jednomu z dalších svých unikátů – zahradnímu městu Hellerau.

Symbol smíření

Konec druhé světové války znamenal i konec nádherného hrdého města. Devastující kobercový nálet britských a amerických letadel začal 13. února 1945 ve 21.41 hodin, město následně tři dny a tři noci hořelo, o život přišel každý desátý obyvatel Drážďan. Ze Zwingeru, Semperovy opery a dalších stavebních skvostů, z budov typického drážďanského baroka s vysokými až pětipatrovými průčelími, strmými mansardovými střechami a ozdobnými vikýřovými okny, i z tisíců obyčejných staveb zbyla jen hromada sutin a kamení. Nové Drážďany, tak jak je známe v současnosti po téměř sedmdesáti letech od své zkázy, doslova povstaly z popela.

Kulturní krajina labského údolí se zámek Wackerbarth (foto D. Huthmacher Tourismus Marketing Gesellschaft Sachsen)

Nebyl ušetřen ani chrám Frauenkirche, vrcholné dílo pozdního baroka, nejvýznamnější německý protestantský stánek, vystavěný v polovině 18. století. Odvážné pojetí velkolepé lodě završené mohutnou kopulí udivovalo již v době vzniku mimo jiné i proto, že stavitel nahradil běžnou dřevěnou kopuli unikátní kamennou, tzv. kamenným zvonem. Vážil 9000 tun a celou jeho váhu neslo osm vnitřních pilířů, později svázaných železnými pruty. Ještě dva dny po ničivém náletu odolával tento vznešený symbol Drážďan, než se zřítil jako domeček z karet. Zbytky trosky byly postupně pečlivě katalogizovány pro následnou obnovu, při níž se muselo postupovat podle dobových fotografií, protože plány vzaly též za své. Nákladná rekonstrukce stála 180 milionů eur a trvala patnáct let, ke znovu vysvěcení došlo 30. října 2005. Ročně do Frauenkirche přicházejí statisíce návštěvníků z celého světa za krásou i rozjímat, za hudebními tradicemi – v impozantní chrámové lodi se uskuteční kolem sta koncertů ročně. Příští rok si Drážďany připomenou desáté výročí znovuzrození této památky, jejíž obnova se díky sbírkám z celého světa stala symbolem poválečného smíření.

Světově proslulé sbírky

Za všechny drážďanské stánky kultury a umění, o kterých jsou napsány stovky knih, připomenu alespoň Zwinger, síd-

lo saských panovníků. Stavbou v prostoru mezi městskými hradbami (Zwinger znamená v překladu parkán) byl Augustem II. Silným pověřen dvorní architekt Matthäus Daniel Pöppelmann a od samého počátku se počítalo s tím, že bude Zwinger sloužit také Augustově sběratelské vášni.

Kolem rozsáhlého nádvoří, kde se v minulosti konaly turnaje, slavnosti a ohňostroje, postupně vznikaly reprezentativní budovy, dnes galerie se světově proslulými sbírkami. V té nejslavnější, v Obrazárně starých mistrů, založené právě Augustem, se nacházejí unikátní plátna nevyčísitelné hodnoty, shromažďovaná od 16. století: milovníci umění mohou na vlastní oči spatřit Spící Venuši od Tizianova žáka Giorgi-

Pozvání na výstavu fotografií UNESCO do Liberce

Kdo jste během roku nestihli výstavu fotografií o památkách UNESCO, máte ještě poslední příležitost v říjnu. Krajská vědecká knihovna Liberec, Rumjancevova 1362/1, hostí od 2. do 25. října 2014 dvanáctý ročník výstavy Poznej světové dědictví UNESCO. Kolekce fotografií z autorského projektu RNDr. Mileny Blažkové představuje unikátní památky a přírodní skvosty Slovenska, Chorvatska, Švýcarska, rakouského Salcburku, Tuniska a řady zemí asijského kontinentu. Výstava je volně přístupná od pondělí do pátku od 8 do 19 hodin, v sobotu od 9 do 13 hodin, návštěvníkům jsou k dispozici informační brožury o místech a zemích prezentovaných na fotografiích. Záštitu nad výstavou převzala Česká komise pro UNESCO.

V Liberci letošní putování výstavy Poznej světové dědictví UNESCO po České republice končí, další, 13. ročník bude zahájen slavnostní vernisáží počátkem dubna 2015 v nádherných prostorách Zadní synagogy v Třebíči.

jich počet neklesá i přes to, že prochází víceletou sanací.

Ve Zwingeru se nacházejí i další skvostné kolekce sbírek – Zbrojnice (Rüstkammer) se zbraněmi a brněním ze 16.–18. století, Matematicko-fyzikální salon (Mathematisch-Physikalischer Salon) se sbírkou vědeckých přístrojů, hodin a glóbulů z různých epoch nebo vzácná kolekce porcelánu, včetně míšenského.

V sousedním Reзиденčním zámku by žádný návštěvník Drážďan neměl vynechat klenotnici Zelenou klenbu (Grünes Gawölbe) plnou zlata a drahých kamenů, Mincovní kabinet, popřípadě ani Tureckou komoru, součást Zbrojnice.

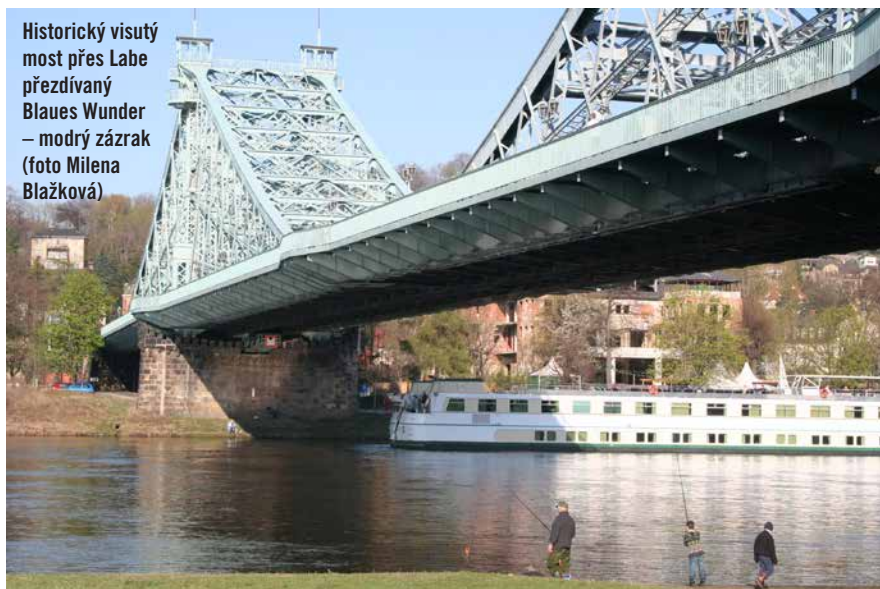
Drážďanské tradice

Drážďany si potrpí na tradice a svět jim vděčí za mnohé. Začaly s výrobou porcelánu, světlo světa spatřila v Drážďanech první jednooká zrcadlovka, jedna místní hospodyně

Pomník Carla Maria von Webera s katedrálou (foto Dresden Marketing GmbH)

Historický visutý most přes Labe přezdívaný **Blaues Wunder** – modrý zázrak (foto Milena Blažková)

ním výjimečnosti labského údolí a možnou sankcí vyškrtnutí z prestižního Seznamu a jako náhradní řešení doporučoval místo mostu razit tunel. Nejenže tato varianta představovala pro město mnohanásobně vyšší náklady a částečně i ekologické škody, ale občané Drážďan se v referendu vyslovili pro nový most. Výbor světového dědictví proto nejprve zařadil údolí Labe mezi ohrožené památky, a když Drážďany od stavby mostu neustoupily, údolí Labe ze Seznamu světového dědictví v roce 2009 vyškrtl.

Bude Hellerau patřit pod UNESCO?

S modelem zahradního města, které by v sobě spojovalo to nejlepší z města a venkova, přišel poprvé v roce 1898 Angličan Ebenezer Howard. Představoval si družstevně spravované nájemní domy s vlastní zahradkou, doživotně garantovaným nízkým nájmem, s blízkou docházkou do práce, se školami a dalším zázemím. Jeho koncept důsledně realizovali právě v drážďanské čtvrti Hellerau, zatímco například u nás v Čechách se kvalitnímu bydlení podle anglického vzoru přiblížila až mnohem později pražská čtvrť Ořechovka.

Plán zahradního města vzal v úvahu Karl Schmidt, majitel továrny na nábytek v Hellerau, zároveň přívrželec hnutí za reformu života. V roce 1909 začal s výstavbou svého podniku Deutsche Werkstätten a přizval si ke spolupráci vyhlášené architektky Richarda Riemerschmida, Heinricha Tessenowa, Hermann Muthusiuse. Podařilo se jim vyprojektovat na ploše 140 ha vlastní průmyslový podnik, nájemní domky v zeleni pro zaměstnance, i školy a vzdělávací centrum. Respektovali koncept zahradního města, promísili historický způsob stavění s funkcionalismem a řemeslnou tradicí s průmyslovou výrobou. Proto dnes na drážďanském sídlišti Hellerau existují vedle sebe tak rozdílné typy domů – rodinné rezidence vilového typu, jednotlivé řadové domky i působivé dřevěné domy. Bydlení blízko zaměstnání postupně doplnily vzdělávací instituce na vysoké úrovni, vzniklo reformní pedagogické vzdělávací zařízení. I když zařízení nějaký čas po smrti investora strádalo, po znovu sjednocení Německa práce pokračovaly, byla dokončena renovace Festspielhausu, ve kterém v současnosti působí a které využívá Evropské centrum umění. Zahradní město Hellerau pro svou výjimečnost aspiruje na zařazení ke světovému kulturnímu dědictví UNESCO.

vynalezla kávový filtr, jiná žena z Drážďan si dala roku 1895 jako první patentovat podprsenku. A s blížícím se koncem roku bychom neměli zapomenout ani na symbol zdejším Vánoc – velkolepý a naprosto jedinečný vánoční trh Striezelmarkt. Díky kurfiřtu Friedrichovi II. se uskutečnil poprvé už roku 1434 a stále trvá, stejně jako tradiční pečení drážďanské stóly. Výroba této cukrářské lahůdky, kdysi nazývané Kristův chléb, sahá též daleko zpět až do 15. století. Pravidelně již více než sto let se v neděli před druhým adventem tradičně peče třítunová štóla, na jejíž rozkrájení musejí používat pouze historický nůž z doby Augusta II. Silného.

Zlatý jezdec na Novém Městě

Stačí ze Starého Města přejít řeku po Augustově mostě, a ocitnete se v jiném, rušnějším světě Nového Města (Neustadtu). Historické budovy včetně kostelů stavěné od 18. století se prolínají s moderní zástavbou, nelze přehlédnout ani první drážďanský mrakodrap z třicátých let 20. století. Všude plno pomalovaných štítů, pulzujících hospůdek, barů, restaurací s mezinárodní kuchyní, butiků a zajímavých galerií.

Čtvrť dominuje již od roku 1736 legendární socha Zlatého jezdce, která přečkala druhou světovou válku ukrytá na zámku Pillnitz a v padesátých letech se vrátila zrekonstruovaná a pokrytá plátky zlata na své původní místo. Znázorňuje Friedricha Augusta II. Silného, saského kurfiřta z doby přelomu 17. a 18. století, osobnost nanejvýš spjatou s historií Drážďan. Jako nejvyšší velitel císařských protitureckých vojsk si vydobyl uznání, a aby získal polský trůn, přestoupil od luteránství na katolickou víru. Vládl tvrdou rukou, byl výborný diplomat, miloval umění a život. Traduje se, že dokázal holou rukou ohnout podkovu a že po sobě zanechal 354 potomků! Ovšem díky jeho marnotratné zálibě v nádhře se z Drážďan stalo významné evropské umělecké centrum.

Labské údolí a UNESCO

Kulturní krajina údolí Labe u Drážďan se v 18. a 19. století táhla v délce osmnácti kilometrů podél řeky od paláce Übigau a Ostragehege Fields od severozápadu k jihovýchodu. Patřil k ní zámek Pillnitz, letní sídlo Augusta II. Silného se skvostným parkem, mnoho drobných staveb na svazích, louky a také vinice – pěstování vinné révy na labských svazích má v této oblasti velmi starou tradici. Na konečné podobě staveb se podepsali věhlasní italské architekti, které August II. povolal, aby mu přenesli část „Benátek“ do Drážďan. Jak se s náročným úkolem vyrovnali, dokazuje fakt, že v roce 2004 bylo toto údolí zapsáno pro svou výjimečnou univerzální hodnotu jako kulturní krajina na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Zahrnouvala i visutý most Modrý zázrak (Blaues Wunder) přes Labe, postavený v letech 1891-1893, spojující čtvrť Blasewitz, vzdálenou šest kilometrů od centra Drážďan s protilehlou malebnou čtvrtí Löschwitz s vilami a paláci z 19. století. Železná konstrukce mostu platila i v době svého vzniku za mistrovské dílo; vzdálenost mezi dvěma pylony činí 141,5 m. Podél řeky až k mostu a dál vede cyklostezka, využívají ji i pěší nebo bruslaři na kolečkových bruslích. Nádherné vyhlídky na celé okolí se nabízí z vršku Weisser Hirsch (Bílý jelen), kam vede i lanovka.

Klady a záporů nového mostu

Ovšem již dva roky po vyhlášení labského údolí u Drážďan za památku světového dědictví, bylo údolí přeznačeno na seznamu památek v ohrožení. Proč se tak stalo?

Drážďany v té době naplánovaly řešit tíživou dopravní situaci města novým čtyřpruhým šest set metrů dlouhým mostem Waldschlösschen, směřujícím bohužel právě centrem kulturní krajiny, která se stala součástí světového dědictví. Výbor pro světové dědictví UNESCO varoval před znehodnocením

Užitečné odkazy

www.drazdany.info
www.skd.museum
www.dresden.de
www.frauenkirche-dresden.de
www.hellerau.org
whc.unesco.org/en/list
www.unesco-media.in.cz